

Naul Erwen nga Pol Muli tevi TIMOTI Batu nale nga mivsivseni lut nga parmeteni naul ngel puto suri

Nanu nga milep nga Pol musp̄e suri renge naul erwen nga muli tevi selen Timoti evi nga Pol mimrreni Timoti nosurien sen p̄iterter ko puloli majingen sen pumomsawos, ko nga sete p̄im̄tutue jinibb. Ko Pol owra Timoti puruj ngasue murr̄un nga nir sopor marok-loli nga marok-palpal suri nale, ko owra Timoti pivijuri sel nga m̄irres nga m̄ilesi Pol muwlu rengen.

Pol owra erres tevi Timoti

¹ Inu Pol nuvi aposol se Iesu Kristo suri marongen se Atua, nga bowra tweni nosp̄en nga m̄irres ne mauren nga mivi se nir nga markorti pa tevi Iesu Kristo. ² Nuwrai “erres” tevi nik, Timoti, natuk nga memrrenim milep. Ngel evi loten suk, nga merrenien, netlasien ko demat se Atua Tata ko Iesu Kristo Numal se kerr pip̄tevim.

Pol erij nga pususture norrorrmien se Timoti

³ Nuwra “erres” tevi Atua. Nomok-majing sen nga nolok sete obbujbbuj, erpe b̄irterawarreng suk nir ne tuwi marok-loli. Ko natm̄irin

ko natmupong, daron nga nomok-lot, teta-
 jer nomok-rrormi nik, ko nomok-wera “er-
 res” tevi Atua surim. ⁴ Nomok-rrormi daron
 nga m̄elinglingim ko kumtengsik, ko numrreni
 lenglengen wor nga bevinuk belesim kele, nga
 puloli beir lenglengen luwi kele. ⁵ Ko nurrorrm
 wose nosurien som nga sete mivi gerisen, nga
 musorsan kobbong tevi nosurien nga apu som
 leker Loes ko tasu som Iunis mortori. Ko
 nurongwose erres nga nik kele nalol ngok oto
 malum tevim. ⁶ Ko suri nanu ngok, nuwrai tevim
 nga derteren nga Atua m̄ilai tevim daron nga
 m̄elngi nevrek rengem, kopok-wuni suri ko wor,
 nga sete pian ngatan. ⁷ Suri Nem̄in nga Atua m̄ila
 tevi kerr, sete evi nga puloli rrapmetutue jinibb,
 ejki. Nem̄in ngok
 evi nga p̄ila derteren ko merrenien, ko nga
 puloli kerr rramrongwos rrapatur ore sev nga
 kerr kobbong rrammerreni.

⁸ Ko suri nanu ngok, nik sete kupmanun nga
 kupwera tweni nos̄pen se Numal se kerr. Ko
 sete kupmanune inu kele suri nga inu mean re
 naim ne nekaien suri numajing sen. Ko nik
 kupmarong ko wor nga jinibb parloli p̄isij tevim
 suri nos̄pen ngok, ko Atua puloli kuptur p̄iterter
 vajin.

⁹ Atua elai mauren tevi kerr, ko everuse kerr
 osuw nga rrapivi jinibb on sen tuwi jer pa, suri
 Iesu Kristo. Ko ni sete ololi erpok suri elesi
 majingen se kerr erres, ejki. Ololi erpok suri ni
 kobbong marongen sen ko merrenien sen. ¹⁰ Ko
 Iesu Kristo nga mokla mauren tevi kerr er mali
 vajin ji kerr. Ko ni eviseni merrenien se Atua, ko

erevji pini pa derteren ne mijen, ko ololi mauren nga sete murongwos pusuw errmali vajin rengen nospen sen.

¹¹ Ko Atua okonik erpe aposol nga bowra tweni ko bevisviseni nospen sen nga m̄irres nen. ¹² Ko ngok evi batun nga marwirrek vini re naim ne nekaien ngel. Ko sete nurongwos bemanun, suri nurongwos pae jinibb nga mosuri osuw. Ko nurongwose erres nga ni orongwose pimetmete inu rengen nanu jijle nga ni m̄ilngi pa re nevrek, pianan pijpari nabong nga Atua pia-wera suri lat nga puto suri tevi jinibb nir. ¹³ Kuptori totkoni nale weretunen nga mevisviseni tevim. Ngok eviseni sel nga kupvijuri, rengen murrun ne nosurien ko merrenien nga rramok-korti tevi Iesu Kristo rengen. ¹⁴ Nanu nga marres pelak ngok nir, nga Iesu Kristo m̄ilngi pa re nevrem, nik kuptori totkoni wor nir ko rengen derteren se Nem̄in On nga m̄ilik pa re nolo kerr musuw.

Pol owra tweni murrun se Onesiporas

¹⁵ Erpe kurongwos pae osuw, selek nir nga iel Esia, tevi nuru nga Pukelas ko Emojenes, arwolu lingi pa inu osuw. ¹⁶ Ko ngel evi loten suk, nga Numal puloli pirres tevi metka se Onesiporas, suri womu ni okla lweni inu vavis le pa. Ko ni sete emanun nga inu melik iel Rom re naim ne nekaien, ejki; ¹⁷ ko daron nga miplari iel, ko epejpej inu eterter, mianan ko eskai inu vajin. ¹⁸ Ko nulot nga Numal pilai netlasien tevi rengen nabong nga Atua pia-wera suri lat nga puto suri tevi jinibb nir. Suri nik, Timoti, kurongwose

erres ðelak ni ololi nanu elep nga marres tevik iak Epesas.

2

Jinibb ne nuval mawos se Iesu Kristo

¹ Ko natuk, kupterter renge merrenien nga mivi se kerr nga rramkorti tevi Iesu Kristo. ² Ko kuptori nevisvisenien nga kumrunge pa jik renge no delung nir. Ko kuplingi nale ngok nir renge nevre nir nga kurongwos nir murrur erres, ko nolom eterter renge nir nga parviter parvisviseni nir m̄inij kele vajin renge nale ngok nir.

³ Nik kupmarong ko wor nga jinibb parloli ðisij tevim suri nale ngok. Ko kupirpe vajin jinibb ne nuval san nga m̄irres se Iesu Kristo. ⁴ Re daron ne nuval, jinibb ne nuval sete orongwos pivel sarsarr pirpe lartul nga nuval mijki jir. Ni piðlak ko wor ðiterter nga puloli nabur sen purnge ðirres rengen. ⁵ Ko jinibb nga mokwolu re woluen san sete orongwos putor sweri nowlin nga womujnen poro sete puosuri murrun mawos ne woluen nen. ⁶ Ko jinibb nga mokðelak milep renge orsel sen, erres ðelak nga ni ðiaani nanen nen puwomu. ⁷ Kuprrorrmi nale rrongrongvi suk ngok nir, ko Numal se kerr piviseni nik nga kuprongwose murrun ðetðeti nen tweni mauren som.

Erres nik kuprrorrmi Iesu Kristo

⁸ Kuprrorrmi Iesu Kristo, nga mimaur luwi renge mijen, ko nga mivi metka se Numal Devet san, erpe nga nomok-werwere pa renge nosþen nga m̄irres. ⁹ Suri nosþen nga m̄irres ngok

nga nomok-werwer e, ko jinibb arok-loli nomok-runge esij ko arkai totkoni inu e dil ngel nga mivi delrrurr, erpe nga marok-loli tevi jinibb san nga mokloli m̄isij. Ko nale se Atua ma sete arongwos parkai totkoni renge dil san. ¹⁰ Ko ngok, nolok sete evitan renge nanu nga marsij nir nga marloli tevik; ko nuṗlak nga ḅeskai sel nga Atua ṗilai mauren tevi nir nga markorti tevi Iesu Kristo, nga paran para-korti kele renge mauren ne nosrövien renge melrin nga sete mia-suw nabong sopen. ¹¹ Ko ngel evi nosṗen weretunen san: ‘Kerr erpe rramkorti ko pa tevi renge mijen sen; ko niko, rrapa-korti kele vajin tevi renge mauren sen. ¹² Poro nga rrapok-tur ṗiterter, ko rramrongwos rrapa-korti tevi renge derteren nen se Numal. Ko poro rrapok-kerkeris nga rrapok-wera sete rramivi jinibb sen, ko ni kele orongwos pia-wera tweni nga ni sete evi Numal se kerr. ¹³ Ko poro kerr sete rraporti totkoni rijrijen se kerr, ko ni pia-tori totkoni wor rijrijen sen ko tetajer, suri ni sete orongwos ṗirieni kele nale sen san.’

Sel mawos nga musṗe suri nale weretunen se Atua

¹⁴ Nik kopok-werai visviseni nale ngok ko tevi jinibb som nir. Ko nik kopok-rij ṗiterter tevi nir renge no Atua nga nir parlinglingi murrun ngel nga marok-lat suri nale kobbong. Murrun ngok ololi mauren se jinibb nga marok-runge evan esij kele wor elep. ¹⁵ Ko nik kupṗelak ko wor pilep nga kupivi jinibb ne majingen nga Atua purnge ṗirres surim, ko kupivi jinibb nga sete

pimanun renge majingen sen; ko kupivi jinibb nga mokvisviseni jinibb renge nale weretunen se Atua renge murrun nga musorsan m̄irres. ¹⁶ Sete kupruj mori nale ngok nir nga marij karkar tere Atua. Rijen nga mirpok okrevei tweni bbong jinibb ko nir, nga paran ngasu kele renge Atua. ¹⁷ Rijen se jinibb nga marirpok erpe bolkar san nga sete murongwos p̄irres luwi kele. Tetajer okkar elep nga pulokloksi belan. Ko nale se nuru Aemenaes ko Paelitas erpok. ¹⁸ Nuru ngok ortor jabble pa sel suri nale weretunen, ko nuru orok-lokloksi kele murrun ne nosurien se kalesia sopor. Suri nuru orok-werai nga meraien ne mijen eplari jile pa osuw, ko niko, daron nga kerr rrammij, ko nibe kerr sete mara-maur luwi. ¹⁹ Ko batu nale nga m̄iterter nga Atua m̄ilngi pa sete orongwos putoto, ko nale nga muto renge batu nale ngok owrai erpel: ‘Numal Atua orongwos pae jinibb sen nir osuw’. Ko nale m̄inij san kele renge Naul On owrai erpel kele, ‘Ko si nga muwra ni evi jinibb se Atua p̄ilngilngi ko wor murrun nga sete marsorsan m̄irres.’

²⁰ Renge naim se jinibb nga joron milep, narov lele arto rengen. Sopor armajinge renge nanu nga marerr m̄irres, ko sopor arsavi renge duru nai, rrek armajing nir renge dan kobbong. Sopor arivi nga parlingi nanen renger daron ne nabong nga milep, ko sopor arivi nga marlingi nanen renger nabong jijle kobbong. ²¹ Ko poro jinibb san puloli ni puwokwok renge nanu nga marsij ngok nir ko puon p̄irres, ko ni pia-irpe vajin narov ngok nga numal sen purongwos pia-rrul totkoni renge nabong nga milep. Ko m̄ernen

elik metmet vajin nga pia-loli majingen jijle nga m̃irres.

Jinibb ne majingen se Atua nga Atua murnge m̃irres rengen

²² Kupruj ngasue murru lenglengen se m̃elakel nir nga marmerreri sev nga marsij nir.

Ko kupp̃elak tweni murrun nga musorsan m̃irres, nosurien, merrenien, ko demat, tevi nir nga norrorrmien ser muwokwok m̃irres, ko marok-verus van ji Atua tetajer. ²³ Ko kupan ngasu rengen laten se nir nga marlengleng, suri nik kurongwos pae nga murrun ngok orongwos pivesi balpalen kobbong. ²⁴ Ko jinibb ne majingen se Numal sete pivi jinibb ne balpalen. Ni pivi wor jinibb ne nevisvisenien, ko norrorrmien sen pimalum, ko nolon pipriv tevi jinibb totoklai.

²⁵ Ko ni purongwos piviseni lilane nir nga maroktere ni, rengen murrun nga mumolmol kobbong. Ko rrek Atua ko puloli nolor pulululwi nga puloli parini parongwose weretunen nen vajin. ²⁶ Ko norrorrmien nga m̃irres pijpari vajin batur, ko parwolu lingi never nga Demij m̃ilngi, nga m̃ilair rengen nga puloli parvijuri norrorrmien sen.

3

Murru jinibb rengen daron ne nabong nga vitu

¹ Nik kuprongwose wor nanu ngel: nga mauren ne iel ngatan pivini p̃iterter pilep re daron ne nabong nga vitu. ² Jinibb parrorrmilweni nir kobbong, ko parmerreni nevöt pilep. Nir parij melmelas, ko norrorrmien ser pian mare

ṗelak, ko parij ṗisij tevi jinibb nir, ko sete mara-
osuri tata ser ko tasu ser. Ko sete mara-wera
“erres” tevi seler renge nanu san, ko sete mara-
rongwos parrormi Atua. ³ Parivi jinibb nga
parloli terter nanu tevi jinibb ṗinij nir nga sete
parunge ṗisij ren, ko parongwos parlokloksi nise
jinibb ṗinij. Parivi kele jinibb nga marok-verver
ko marerri lenglengen. Ko nir parungasi sev nga
ṗirres. ⁴ Parivi jinibb nga parlokloksi seler nir
nga sete parosurir, ko sete partotrong suri sev
nga parloli, ko norrorrmien ser pian mare ṗelak.
Parivi jinibb nga marmerreri nanu nga parunge
ṗirres ren, easi nga parmerreni Atua. ⁵ Renge no
jinibb nir, nir parok-loli nga parvijuri murrun se
kalesia nir, ko sete parmerreni derteren se Atua
ṗirieni norrorrmien ser nga marsij. Sete kupruj
mori rragrrag jinibb nga marirpok. ⁶ Nir sopor
arokan loloim nga parkerkerasi nesevin nir nga
batur marjiek ko marok-likto suri nololien ser,
ko norrorrmien lele nga marsij marok-revei
totkonir. ⁷ Nesevin ngok nir tetajer arok-merreni
jinibb pivisvisenir, ko sete arongwos partor
sweri weretunen nabong san. ⁸ Nir ngok artere
nale weretunen, erpe tuwi laru nga morongrong-
wos ngok nuru, Janes ko Jabres, ortere Moses.
Jinibb nga marirpok nir, norrorrmien ser sete
osorsan, ko murrun ne nosurien ser evi gerisen
kobbong. ⁹ Ko majingen ser sete mia-to mia-
periv, suri jinibb jikle para-lesi murru lenglengen
ser, pirpe nir nga tuwi marlesi murru lenglengen
se nuru ngok.

Kupvijuri ko wor murrun suk

10 Ko nik, Timoti, kuvijuri pa nevisvisenien suk, murrun suk, ko sev nga inu m̃elngi nolok rengen, ko murruk ne nosurien, ko nolok nga mipriv, ko merrenien suk, ko murruk nga nomok-rrul totkoni majingen puto p̃iterter pij-pari bongsi majingen nen. 11 Ko nik kulesi pa nga jinibb marok-oji p̃elak inu, ko marloli nibek murunge m̃isij. Nik kurongwos pae sev nga mutur sweri inu Antiok ko Ikoniam ko Listra, nga jinibb marok-oji inu, ko marok-loli m̃isij p̃elak tevik. Ko Numal elai tweni inu re nanu ngok nir. 12 Ko si nga marmerreri parmaur korti tevi Iesu Kristo renge mauren nga musorsan m̃irres, nir ngok kele ko para-ojir ko para-loli p̃isij tevir pipok kele. 13 Ko jinibb nga marsij ko jinibb ne gerisen nir partajer malum ko parkerkeris malum tevi jinibb nir, ko nir kele vajin parongwos parosuri nale gerisen ser.

14 Ko nik ma kuptori totkoni nanu nga namvisviseni tevim tuwi, ko nga kumosuri pa m̃irres musuw, suri nik kurongwose erres murrun se kem nga namvisviseni nik e. 15 Ko nik kurongwos pae daron nga kumivi bipi mivini mijari lelingenok, nga kurongwose erres nale ne Naul On. Nale nen orongwos puloli kuprongwos p̃irres renge sel nen nga Atua purongwos p̃ila mauren tevi nir rengen. Ko sel nen evi nga parosuri Iesu Kristo. 16 Ko nale jile renge Naul On arpelari ji Atua, ko erres nga pivisviseni jinibb, ko puwrai tweni gerisen sen poro putoe; ko erres nga p̃iete murrul lenglengen, ko pivisviseni jinibb nir renge murrun nga musorsan m̃irres.

¹⁷ Atua elai nale ngok nir nga puloli jinibb sen nir norongwosien ser pilep jikle ko nga partiriv terai vajin majingen jikle nga marres.

4

Kuptori totkoni ko wor nale se Atua

¹ Renge no Atua ko renge no Iesu Kristo, nga pia-wer sesesre lat nga puto suri tevi jinibb jikle nir, nir nga marmaur, ko nir nga marmij pa, inu nuwrai nale nga m̃iterter ngel tevim. Suri nga Iesu Kristo pia-luwi kele vini, ko suri batun vanu sen nga pia-rremali vajin, inu nuwrai eterter tevim: ² Kupwera tweni ko wor nale sen. Poro parmerreni parunge rreknga ejki, ko erres kob-bong. Tetajer nik kupterter nga kupwera tweni. Kuprevei jinibb nga parosuri Kristo, ko kuprij p̃iterter tevir nga sete parloli karkar nanu, ko kuploli norrorrmien ser parterter. Kuploli nolom pipriv nga kupvisviseni nir p̃irres. ³ Suri daron pia-vini nga jinibb sete parmerreni parunge nale nga mivi nale weretunen, ko parvijuri lweni nir kobbong norrorrmien ser, ko paran parpej jinibb nevisvisenien pilep nga parongwos parwera nale sev nga nir kobbong parmerreni parunge. ⁴ Ko nir partur telure nale weretunen ngok, ko paran ngasu ko parunge tutunmasa nawon kobbong nir. ⁵ Ko nik kupmetmet ko wor p̃irres renge sev nga marinuk jim, nga kupvijuri sel nga musorsan. Ko poro nga parloli p̃isij tevim, ko nik kuploli wor norrorrmien som p̃iterter ko pipriv. Nik kuploli ko wor nga kupwera tweni nospen

nga mĩrres se Kristo, ko kuploli p̄etp̄eti majingen ngok nga Atua mĩlai tevim.

Mauren se Pol otomori pusuw

⁶ Ko inu, daron suk evini pa nga b̄elinglingi mauren suk; partor pinik suri nuvi jinibb se Atua. ⁷ Nuṗlak pa elep renge woluen, nuwlu nungsi p̄etp̄eti lat ne woluen nen, ko nurrul totkoni nosurien suk tetajer. ⁸ Ko nowli jinibb nga mokasasi renge woluen oto metmet pa teraik nga bean b̄elai. Nowlin ngok Numal pia-lai tevik renge nabong nga Atua pia-wera suri lat nga puto suri tevi jinibb nir. Numal osorsan erres, ko ni pia-lai nowlik ngok tevik suri inu mauren suk osorsan erres. Ko sete inu kis kobbong, ko tevi kele nir jijle nga marok-tiriv kele tevi merrenien daron nga ni pia-rremali luwi e.

Pol elai nosp̄en tevi selen nir

⁹ Inu numrreni nga kupsaro pingavil nga kupini kuplesi inu. ¹⁰ Suri Demas emrreni p̄elak mauren ne iel ngatan, ko owlu lingk pa evan Tesalonaeka e. Ko Kreseus kele evan pa Galesia e, ko Taetas kele evan pa Dalmatia e. ¹¹ Ko Luk kobbong elik tevik lelingenok. Ko erres ma kupan kuplesi Mak nga ni piptevim; suri ni okpитеvik erres renge majingen. ¹² Ko nukoni pa Tikikas evan Epesas pae. ¹³ Daron nga kupini e, ko erres kuplai sunsun ne melas suk tevim nga m̄elngi tweni mijpon jer Troas, renge naim se Kapas. Ko erres kuplai kele naul suk nir parini, o ko womujnen renge naul ngok nir,

kuplai kele naul ngok nga marmajing nir rengen nevlu nanani.

¹⁴ Morok Aleksanta nga mivi jinibb nga mokmajing delrrurr nir olokloksi inu elep. Ko Numal pia-kele lwani sev nga muloli ngok. ¹⁵ Ko nik kele kupmetmet rengen ni, suri etre nale se kerr eterter.

¹⁶ Ko womujnen daron nga mean loloim re kot iel Rom nga bowrai tweni nale suk, sete san erij suk. Nir jikle arwolu lingik. Ngel evi loten suk, nga Atua sete putor vitrangir suri. ¹⁷ Ko Numal ma elik tevi inu, ko elai derteren tevik, niko ololi nurongwos bowrai tweni p̄etp̄eti nale sen, ko jinibb ne vare p̄etp̄eti nir parunge. Ko otomori jer parlingi inu van re mijen, ko Atua ela tweni inu. ¹⁸ Ko Numal ngok pia-lai tweni inu rengen nanu jikle nga marsij, ko pia-tekai inu p̄irres van rengen batun vanu sen ne melrin. Ko rrapok-susi nisen pian mare tetajer pijpari tuwi ngok vini. Pirpok ko.

Bongsi nale se Pol

¹⁹ Kupwera “erres” suk tevi Akwila ko nesen sen Prisila, ko tevi kele metka se Onesiporas. ²⁰ Erastas elik jer iak Korin; ko daron nga m̄elinglingi iak Maelitas, nulinglingi Tropimas elik jer iak, suri ni emsi. ²¹ Inu numrreni nga kupsaro pingavil nga kupini kuplesi inu puwomu, ko daron ne melas pia-vini. Iupulas, Putens ko Linas, tevi joji kerr Klotia, ko tevi tasi kerr ko joji kerr nga iel jikle nir, arwerai “erres” tevim.

²² Ko ngel evi loten suk, nga Numal piptevi
nik rengen norrorrmien som. Ko merrenien sen
piptevi kami jijle. Nuwra “Remsom”.

Naul On Nga Mimerr Uripiv
The New Testament in the Uripiv language of
Vanuatu

copyright © 1996 Wycliffe Bible Translators

Language: Uripiv (Uripiv-Wala-Rano-Atchin)

Dialect: Uripiv

Translation by: WBT

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019

96303ce7-aa0a-513c-862d-415957a542e1